

Vooraf

Met dit themanummer over *taalvaardigheidsonderwijs* luiden we onze 30e jaargang feestelijk in. Dit nummer is bijzonder in verschillende opzichten. In de eerste plaats is het samengesteld door een gastredactie, de VON-werkgroep NT2, die zich met een buitengewone ijver en nauwgezetheid van haar zware taak gekweten heeft. Het resultaat ligt er niet om: voor u ligt een boeiend VONK-nummer dat eenieder zal aanspreken. En dat is eveneens bijzonder. Oorspronkelijk opgezet voor lesgevers Nederlands aan volwassen anderstaligen, is dit themanummer uitgegroeid tot een inspiratiebron voor tal van doelgroepen.

De achtergrondartikelen zetten kritische kanttekeningen bij de recente tendensen in het (taal)onderwijs en doen ongetwijfeld discussiestof opwaaien; de lesideeën in SPIEKERSKORNER zullen menig leraar uit wat voor onderwijsniveau en -vorm dan ook inspireren tot het opzetten van boeiende lessen in taalvaardigheidsonderwijs. Geheel in de lijn van de sociaal-constructivistische leertheorie die in onze onderwijspraktijk stilaan opgang maakt, staat de autonome leerder centraal, die samen met anderen motiverende taken uitvoert waarin potentiële leermomenten besloten liggen. De mogelijke meerwaarde van de nieuwe media wordt daarbij evenmin uit het oog verloren. De link met de themanummers over zelfsturend-zelfstandig leren (VONK 29/1 & 2) en de artikelen over taakgericht onderwijs en geïntegreerd vaardigheidsonderwijs die in de vorige jaargangen verschenen zijn, ligt voor de hand.

Mag ik tot slot onze oprechte waardering en dank uitspreken aan de gastredactie die zich zelfs compleet van de wereld afzonderde om dit themanummer samen te stellen. Een speciaal woord van dank gaat naar Jes Leysen die de touwtjes strak in de hand hield, waardoor de 'doodlijn' (zoals de werkgroep dat zwaard van Damocles placht te noemen) strikt gerespecteerd werd. *Châpeau!* We hopen dat u, lezer, aan dit themanummer evenveel plezier beleeft als (aan) uw reguliere redactie.

JES LEYSEN: *Genese*

In haar inleidende bijdrage schetst Jes Leysen de ontstaansgeschiedenis van dit themanummer dat oorspronkelijk als bronnenboek *taakgericht werken* voor lesgevers Nederlands aan volwassen anderstaligen geconcipieerd is. Naast die inspirerende functie, die het zeker vervult en niet alleen voor die beperkte doelgroep (getuige de rubriek SPIEKERSKORNER), is dit themanummer uitgegroeid tot een veel ruimer concept. De lesideeën worden gekaderd in de recente ontwikkelingen binnen het (taal)onderwijs.

ANN DE SCHRYVER: *Steeds communicatiever, steeds individueler: uitersten die elkaar raken? Veranderingen in het taalonderwijs*

Ann De Schryver geeft een overzicht van een aantal belangrijke vernieuwingen in het NT2-onderwijs - die evenzeer gelden voor het (taal)onderwijs - en hun implicaties voor de klaspraktijk. Stapsgewijs demonstreert ze hoe al die recente ontwikkelingen in elkaar passen: van communicatiever naar participatiever naar autonomer naar multimedialer naar

individueel. Daarbij gaat ze twee hete hangijzers niet uit de weg: de rol van de taalleerkracht en de plaats van grammatica. Wie op zoek is naar handboeken, leermiddelen, toetsen en tijdschriften vindt zeker zijn gading in de uitgebreide bibliografie.

JO VAN DEN HAUWE: *Hoe autonoom kan je een tweede taal leren?*

Recente inzichten in het (taal)onderwijs stellen de autonome leerder als ideaal voorop. Met betrekking tot de klaspraktijk van het NT2-onderwijs gaat Jo van den Hauwe na wat drie recente ontwikkelingen hebben bijgedragen tot de autonomie van de leerder: de didactiek van het NT2-onderwijs, de informatie- en communicatietechnologie, en de aandacht voor 'leren leren'. Aansluitend bij zijn kritische kanttekeningen op deze verschillende terreinen stelt hij voor om een NT2-cursus uit te bouwen vanuit het leren leren van de taal. Buitenschoolse ervaringen spelen daarbij een cruciale rol.

ERIKA BLONDÉ: *Een virtueel bezoek aan het Open Leercentrum Gent*

Ook in Vlaanderen beginnen open leercentra langzamerhand ingang te vinden. Hoe zij (kunnen) ingepast worden in een flexibele cursus Nederlands voor anderstalige volwassenen, kon u in de twee vorige artikels lezen. Hoe het er concreet aan toe gaat, welke leermiddelen gehanteerd worden, hoe de leerlijn uitgebouwd wordt, welke taken voor de begeleiders weggelegd zijn, kortom hoe er zelfstandig geleerd wordt, leest u in deze bijdrage van Erika Blondé. Zij ging een virtueel kijkje nemen in het OLC van *Leerpunt*, het Centrum voor Basiseducatie van Gent dat in oktober 1998 opgestart is.

MAGDA VANMONTFORT & AN LANSENS: *De computer: een struikelblok voor laaggeschoolden?*

Magda Vanmonfort & An Lanssens rapporteren over een verkennend onderzoek naar het gebruik van multimedia in de taallessen Nederlands voor laaggeschoolde anderstalige volwassenen. De aandacht ging vooral uit naar de invloed van de computer op de motivatie van de cursisten, een cruciale factor in een taakgerichte leeromgeving. Uit de observaties is gebleken dat de leerders gemotiveerd zijn om met het taalaanbod bezig te zijn, in interactie treden met anderen om op zoek te gaan naar oplossingen voor problemen, en een doorleefd competentiegevoel ervaren als ze erin slagen.

VEERLE DEPAUW & PHILIPPE VANGENEUGDEN: *Taakgericht toetsen? Taalvaardigheid meten via zinvolle taken*

Recent werden door het Steunpunt NT2 twee toetsen ontwikkeld voor de volwasseneneducatie: de *Toets Basistaalvaardigheid Anderstalige Volwassenen (TOBA)* en de *Taaltoets Instroom Beroepsopleiding (TIBO)*. Beide zijn gebaseerd op enkele basisprincipes voor het toetsen van taalvaardigheid en vertrekken van een analyse van talige behoeften. Op die manier vormen ze een geschikt instrument in een NT2-traject dat rekening wil houden met de specifieke behoeften van anderstaligen. Veerle Depauw & Philippe Vangeneugden stellen de toetsen voor en gaan dieper in op de voorbeeldfunctie ervan voor goede (taalvaardigheids)toetsen.

AN LANSENS: *Een handleiding voor taakgericht werken?*

Met de gedachte aan het bronnenboek in het achterhoofd ging de gastredactie op zoek naar inspirerende lesmodellen die de taakgerichte aanpak illustreren. In de rubriek SPIEKERSKORNER worden er een negental gepresenteerd. Bij wijze van handleiding schetst An Lanssens de theoretische uitgangspunten die eraan ten grondslag liggen en waarmee de VONK-lezer stilaan vertrouwd is. Nooit weg als geheugensteuntje natuurlijk en een duw in de rug om met de lesideeën daadwerkelijk aan de slag te gaan. Blijkt dat lesgeven, taalleren en fietsen meer met elkaar gemeen hebben dan u op het eerste gezicht zou denken.

SPIEKERSKORNER

- VON-WERKGROEP NT2: *Aandachtspunten bij de lesvoorstellen*
- ANN DE SCHRYVER: *De eerste ronde*
- ELS MERTENS: *Er tussenuit*
- NELE VAN MIEGHEM: *Ontsnapt*
- JES LEYSEN: *De moord op Caroline De Bakker*
- VEERLE FRATEUR: *Raar maar waar*
- ANN DE SCHRYVER M.M.V. JES LEYSEN: *Het menselijk lichaam*
- SANDY REINENBERGH & VEERLE FRATEUR: *En wat eet jij?*
- JES LEYSEN: *Een baksteen in de maag*
- JES LEYSEN: *Met de fiets naar China*

GROF GESCHUD

JO VAN DEN HAUWE: *Authentiek*

INTERKL@S

WOUTER BRANDT: *Nederlands als Tweede Taal*

INGEBOEKT

- J. Schneider-Broekmans & H. Wynands: *Taal vitaal. Nederlands voor beginners.* Amsterdam/Antwerpen: IntertaaL, 2000. [recensenten: Ann De Schryver e.a.]
- R. Jacobs & J. van Doorslaer: *Het pomphuis van de 21ste eeuw.* Berchem: EPO, 2000. [recensent: Boris Mets]

INGEBLIKT

Rita Rymenans
hoofdredacteur

Met dank aan

